

P r i n o s i

Institut "Ivo Pilar"
Dubrovnik
e-mail: Vinicije.Lupis@pilar.hr

UDK: 235.3Marija Propetog Isusa (497.584Korčula
Pregledni rad
Primljeno 12/2013.

DRUŽBA KĆERI MILOSRĐA I BLATO NA KORČULI DO II. SVJETSKOG RATA

Vinicije Lupis, Dubrovnik

Sažetak

Na temelju neobjavljene arhivske građe iz Arhiva Dubrovačke biskupije koja nije bila konzultirana tijekom procesa pripremanja kauze, autor je nadopunio dosadašnje spoznaje o životu i radu bl. Marije Propetog Isusa Petković, kao i dijela rada njezine Družbe Kćeri milosrđa. Obradeno je društveno i duhovno okruženje u kojemu je poniknula blažena Marija Propetog Isusa Petković (Blato, 10. prosinca 1892. – Rim, 9. srpnja 1966.), utemeljiteljica Kongregacije Kćeri milosrđa Trećega samostanskog reda sv. Franje, koju je Sveti Otac Ivan Pavao II. dana 3. lipnja 2003. proglasio blaženom. Rad prati Blaženičinu karitativnu djelatnost do njezina odlaska u Argentinu, a prvi put se obraća pozornost na koincidenciju kako iste 1919. godine kada Blaženica započinje sa svojim duhovnim i karitativnim radom, koji se nastojanjem kardinala Alojzija Stepinca krajem tridesetih godina razvija i na hrvatskom sjeveru, Komunistička partija Jugoslavije u Blatu utemeljuje svoju političku ćeliju. Iznimno je važan podatak o nastojanju Blaženice u pastoriziranju najsiromašnijih u rodnoj blatskoj župi, kao i nenalaženju sluha kod tadašnjega mjesnog župnika, što je imalo nesagledive socijalne i duhovne posljedice, jer je upravo u tom sloju KPJ imala najrašireniji krug svojih pristaša. Blaženica kao da je slutila kako će iz tog kruga Blaćana tijekom II. svjetskog rata i poslije poniknuti najdosljedniji provoditelji komunističkoga totalitarnog režima u širem dubrovačkom kraju.

Ključne riječi: Marija Propetog Isus Petković, Družba Kćeri milosrđa III. reda sv. Franje, Blato na Korčuli, karitativna djelatnost.

UVOD

Blato krajem XIX. i početkom XX. stoljeća ima najveći broj stanovnika u svojoj povijesti i bilježi ekonomski uspon, ali potom i tešku ekonomsku krizu. Četverogodišnji rat i oskudica bili su uvod u ulazak u novu političku tvorevinu, Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca, a potom je otok bio pod trogodišnjom talijanskom okupacijom. Stvaranje Kraljevine SHS značilo je provođenje odnarođivanja i poticanje iseljavanja hrvatskog stanovništva. Agresivna unitarističko-centralistička velikosrpska hegemonija na svaki je način pokušala uništiti hrvatsku i katoličku akciju, a snažan politički pritisak rezultirao je i izraženom podvojenosti stanovništva Blata u međuraću. Drugi je svjetski rat, s brojnim žrtvama, ostavio veliku duhovnu prazninu i trajne ožiljke, koje i dandanas osjećamo. Podvojenost zajednice koja je svoje početke vukla još od XIX. stoljeća, kada je Blatska općina bila autonomaška, a potom prešla u ruke narodnjaka, kao da se reflektirala i tijekom XX. stoljeća. Totalitarni sustavi XX. stoljeća trajno su utjecali na život Blata, a Marija Propetog Isusa Petković sa svojim je sestrama karitativnim i duhovnim radom bila duhovni lijek u specifičnoj zajednici, koja početkom XXI. stoljeća ima manje od polovice stanovništva u odnosu na broj s početka prošlog, XX. stoljeća. Poraće, gubitak statusa općine početkom 60-ih godina XX. stoljeća, drugi veliki val iseljavanja, sve do 1990. i uspostave hrvatske države, bilo je razdoblje stalnog opadanja Blata. Devedesete godine donijele su obnovu mnogih institucija, razvoj i postupak beatifikacije Marije Propetog Isusa Petković, što je obilježeno i posebnom potvrdom duhovnosti koja je ponikla na jednom od hrvatskih otoka.

1. DUHOVNO STANJE BLATA U VRIJEME NASTANKA DRUŽBE KĆERI MILOSRDA

Najstarija blatska bratovština, Svih svetih, u narodu zvana *Bila skula*, u povijesnim se izvorima pojavljuje prvi put godine 1372., a nazivala se još Bratovštinom Svetog Sakramenta, Presvetog Tijela Kristova, tijekom XVI. stoljeća, te i Bratovštinom Dobre smrti.¹ U

¹ Iz Arhiva Župe Blato (dalje AŽB) razvidno je da je Pravilnik Bratovštine Svih svetih odobrio 27. VIII. 1897. dubrovački biskup Josipa Marčelić. U Korčuli je Bratovštinu Svih svetih i Dobre Smrti utemeljio 8. X. 1301. prvi korčulanski biskup Ivan Kručić. Ta je Bratovština godine 1733. bila pripojena Nadbratovštini Presvetog Sakramenta i Svih svetih pri zbornoj crkvi svete Marije od Mučenika,

Blatu je u XVI. stoljeću, a možda i ranije, utemeljena Bratovština (Sestrinstvo) pobožnih žena / Bratovštine Blažene Djevice Marije od Očišćenja (*Consorelle della B.V. di Purificazione*). Bratovština je opstojala sve do XIX. stoljeća, i na neki način preko tog sestrinstva možemo razumjeti duhovnu formaciju blatske žene.

Treća po starosti bratovština u Blatu bila je ona Gospe od Ruzarija. S povlaštenim oltarom ona je službeno ustanovljena 30. ožujka 1720. godine. U Arhivu Župnog ureda u Blatu i danas se čuva prijevod tog akta na hrvatski jezik, gdje se Bratovština naziva «skupschina od Prisetoga Ruzaria». Bratovština je postojala sve do poslije Prvoga svjetskog rata, a tada se gasi, jer se koncem XIX. stoljeća, godine 1897., pojavila nova bratovština, sv. Vincence, pod zaštitom Srca Isusova.² Tijekom vizitacije 27. kolovoza 1897. dubrovački biskup Josip Marčelić odobrio je pravilnik Bratovštine sv. Vincence. Bratovština je, usprkos nedovršenom pravilniku, započela s djelovanjem 28. travnja 1897.³ Godinu dana ranije, 1896. godine, u Blatu je bila utemeljena Bratovština Blažene Gospe uzašle na nebesa, ali ona nije bila duga vijeka.⁴ U Blatu se pokušalo 1869. s osnivanjem još jedne bratovštine, posvećene Gospi od Zdravlja,⁵ no do toga nije došlo, jer je njezino osnivanje

La Rotonda; jubilej pripojenja bio je proslavljen u crkvi Svih svetih 30. X. 1932. Novi pravilnik odobrio je dubrovački biskup Josip Marija Carević 1937.

² Vinicije B. Lupis, "Povijesni presjek Bratovštine sv. Vincence", *Spomen knjiga 1897. – 2007.*, Blato, 2007, 115 - 117.

³ Vinicije B. Lupis, o. c., 2007., 88.

⁴ Državni arhiv u Zadru, Registar društava Kraljevine Dalmacije, pozicija Blato.

⁵ ADB, 747/1869., s prilogom br. 32. od 28/8. 1869.: "N.32.

Illustrissimo e Reverendissimo Ordinariato Vescovile.

Gli abitanti della borgata di Blatta, da piu' anni versati di malattie, e dal fallimento di prodotti campresti, si ricordarno del voto, con cui i padri loro, in tempo di epidemie, eransi obbligati di erigere una Chisuola in onore della B. V. della Salute, e desiderano ora di effettuare tale voto, anzi la pieta' in questi giorni ando' fine all'entusiasmo, da apparecchiare tutto il materiale per tale fabbrica. Alcune pie femmine e posidenti sono pure disposti di legare dei beni stabili in dotazione della Chiesa stesa. Lavorrebbero pari all'altra Chiesiola della Borgata stessa, cioe' à quello di San Vito.

L'Amministratore di quella Pievania, un tale desiderio dei divoti della Borgata ha fatto in tendere al sottoscritto con foglio 6 corrente, che qui si dimette, ond'esso Illustrissimo e reverendissimo Ordinariato possa emmettere in argomento quelle determinazioni, che trovera' nell'alto suo consiglio le piu' oportune.

L'entusiasmo religioso di Blatta pell'accennata fabbrica e' tale ormai, da potarci ripromettere un .ito adempimento pel presso progetto. L'alto fondazione potrebbesse redatto a tempo della visita canonica presso Mgr. Vescovo Diocesano, o presso il Pubblico Notajo dell'Isola, che a quell' epoca proabilmente

otvaralo pitanje stvaranja nove crkvene župe u Blatu za naraslu populaciju. Slična će se situacija zbiti i kasnije, kada je buduća Blaženica tražila pogodno mjesto za gradnju samostana na padinama istog brežuljka.⁶

Poseban problem u Blatu bilo je nepostojanje župnog dvora, koji se konačno gradi krajem tridesetih godina XX. stoljeća; drugi je problem bila potreba za prostranom župnom crkvom. O brojnosti Blata početkom XX. stoljeća najbolje svjedoče riječi dubrovačkog biskupa Josipa Marčelića u dopisu od 23. srpnja 1912. upućenom Općinskom upraviteljstvu u Blatu: »(...) Varoš Blato ima duša, koliko i grad Dubrovnik (...)»⁷ Ekonomski i socijalni jaz između bogatih i siromašnih sve se više produbljuje; napuštanje tradicionalnog načina života i raspadanje velikih obitelji pojave su koje su stvorile brojni sloj siromašnih stanovnika.⁸ Blato je tada imalo 8000 stanovnika i tada se pokazala potreba gradnje velike i nove crkve. Kamen temeljac nove crkve blagoslovljen je 27. travnja 1895., a dvije godine kasnije Općinsko vijeće Blata je u vrijeme načelnika Ivana Petkovića Kovača pok. Antuna ustupilo općinsko zemljište na Malim Zlinjama za gradnju nove crkve u Blatu. Hrvatski političar don Juraj Bijankini nekoliko je puta u Beču obavljao posao na verifikaciji nacrtu za novu župnu crkvu. Novu je crkvu kao trobrodnu neogotičku crkvu s visokim zvonikom projektirao arhitekt i konzervator Ćiril Iveković i nacrt je odobren 21. siječnja 1897. Isti je nacrt iznova odobren 1909. godine. Blatski projekt spada u jedno od kvalitetnijih neostvarenih rješenja u arhitektovu opusu. Izmjenom političkih vlasti i dolaska na općinsko čelo Joakima Kunjašića sustavno se onemogućavala gradnja, a u dugogodišnju raspravu bio je uključen i konzervator i arheolog don Frane Bulić. Jedno od ponuđenih rješenja bila je nadogradnja postojeće župne crkve. Nacrti za nadogradnju nastaju u jednom zagrebačkom arhitektonskom birou u travnju 1911. u Zagrebu; srećom, do ostvarenja te nadogradnje nije došlo, jer bismo trajno izgubili jedan važan spomenik za poznavanje domaće arhitekture XVI. i XVII. stoljeća. Prvi svjetski rat i poratna kriza onemogućili su ostvarenje toga projekta. Drugi svjetski rat otklonio je posve planove o gradnji nove crkve, a u doba poraća, kada

si attovera' nella Borgata di Blata. Curzola 27 agosto 1869. C. Petković."
Ovaj se dopis nalazi unutar dopisa br. 747, s prilogom br. 32. od 28/8. 1869.

⁶ Arhiv Dubrovačke biskupije, pres. 4/1873.

⁷ Župni arhiv Blato (dalje AŽB), br. 683/1912.

⁸ Franko Mirošević, *Počelo je 1918. ... Južna Dalmacija 1918 – 1929*, Zagreb, 1992, 1-253.

sustavno opada broj stanovnika, postojeća župna crkva postaje dostatna za blatski puk. Politička podvojenost u Blatu rezultirala je neostvarivanjem gradnje nove župne crkve u mjestu koje je po broju stanovnika bilo gotovo jednako gradu Dubrovniku. Sve to kazuje kako je Blato bilo duboko socijalno i duhovno podijeljeno.⁹

2. MARIJA PROPETOG PETKOVIĆ I DRUŽBA KĆERI MILOSRĐA TREĆEG. REDA SV. FRANJE

Redovnička domorodna Družba osnovana je 25. ožujka 1919., a utemeljili su je 4. listopada 1920. po providnosti Božjoj mons. dr. Josipa Marčelić (23. ožujka 1847. – 31. kolovoza 1928.) i glavarica s. Marija Propetog Isusa Petković. Dubrovački biskup dr. Josip Marčelić pastoralnim je radom učvrstio vjeru, obnovio mnoge bratovštine, u svoju biskupiju uveo suvremene katoličke institucije i društva. Posebna briga ovog biskupa i učenika Lava XIII. da ljubav i pravda uvijek budu u pravoj harmoniji, rezultirala je intenzivnim radom na karitativnom polju te utemeljenjem *Dječjeg zakloništa, Stanka sv. Vlaha, Dubrovačkog sirotinskog vijeća, šireg rada Javne dobrotvornosti i Zakloništa sirota*. Kroz tu prizmu treba razmatrati snažnu potporu duhovnom rastu i karitativnom radu Blaženice.¹⁰

2.1. Osnutak Družbe

Po završetku Prvoga svjetskog rata iz Blata odlaze talijanske sestre Službenice milosrđa, i biskup Marčelić javlja kako se one više ne misle vraćati u Blato, te neka Blaženica preuzme kuću.¹¹ Utemeljiteljica Kćeri milosrđa III. reda sv. Franje ostavila je roditeljski dom 25. ožujka 1919., kao 25-godišnjakinja, i sa svojom pratilicom s. M. Gabrijelom Telentom te uz potporu biskupa Marčelića započela s karitativnim radom: otvara sirotište i dječji vrtić za 150 djece, vodi pučku kuhinju za tri tisuće gladnih

⁹ Vinicije B. Lupis, Povijesni i umjetnički pregled župe i župne crkve Svih svetih, u: *Bratovština Svete Vincence pod zaštitom Srca Isusova – Spomen knjiga 1897. – 2007.*, Blato, 2007, 34-36.

¹⁰ Niko Gjivanović, Biskupov rad na karitativnom polju, *Spomen broj prigodom proslave srebrnog biskupskog jubileja presvijetlog i prepoštovanog gospodina dr. Josipa Marčelića dubrovačkog biskupa – List Dubrovačke biskupije*, br. 7, Dubrovnik, 1919, 67-70.

¹¹ Bernard Pleše, Marija Petković i dubrovački biskup dr. Josip Marčelić, *Tebi majko*, br. 3, Blato, 2007, 4- 7.

te razna katolička društva za mladež i majke. Dana 4. listopada 1920., kada je Družba svečano utemeljena, prvih šest sestara svečano je odjeveno u redovničko ruho u župnoj crkvi Svih svetih od strane biskupa Marčelića, i od tada počinje povijest Družbe Kćeri milosrđa. Prva pravila Kongregacije Kćeri milosrđa III. reda sv. Franje donesena su 15. lipnja 1923.¹²

Na osnovi odobrenja Svete Stolice od 25. srpnja 1927. godine Družbu je kanonski ustanovio biskup Marčelić dekretom od 18. veljače 1928. (br. 229/28), prema kanonu 429. Crkvenog zakonika. Iste godine, 21. studenog, bl. Marija Propetog Isusa Petković položila je vječne zavjete, zajedno sa s. Gabrijelom Telenta, s. M. Serafinom Franulović, s. Bonaventurom Radić i s. Augustinom Vicio-Telenta. Biskup Marčelić nastavio je ishoditi kod Svete Stolice *Juris Papalis*. Svrha Družbe je širenje ljubavi i slave Božje, uz opću svrhu posvećenja njezinih članova, opsluživanja triju evanđeoskih zavjeta, siromaštva, posluha i čistoće, prema Pravilima i Ustanovama Družbe. Posebna svrha Družbe je: žrtvovanje za duhovna i tjelesna djela milosrđa, osobito za siromašnu i zapuštenu djecu i žensku mladež, poučavajući ih u vjerskom, moralnom i školskom odgoju. Uz tu osobitu svrhu da njeguje bolesnike, starce i nemoćne, zadaća Družbe je da drži blagdanske oratorije za skupljanje i odgajanje ženske mladeži, napose majki, te za nutarnje i vanjske misije.

2.2. Širenje i djelovanje Družbe

Do Drugoga svjetskog rata bile su osnovane filijale:

1. Sirotište sv. Vičenca u Blatu, otvoreno 30. lipnja 1919., a utemeljeno 15. rujna 1920. Nalazilo u blizini kuće matice i godišnje je uzdržavalo 20-25 sirota, a do tridesetih godina XX. st. odgojilo je 105 štíćenika. Četiri časne sestre vodile su brigu o sirotištu, s kućnom nadstojnicom s. Valentinom Kovačević. Do njegova zatvaranja 1946. godine odgojeno je 16 djevojčica i dva dječaka.¹³

¹² Priredila Emila Barbarić, *Prime Costituzioni Congregazione Figlie della Misericordia del Terzo Ordine Regolare di San Francesco*, Blato, 2010. U Arhivu Dubrovačke biskupije čuvaju se pravila pisana strojopisom, s koricama koje je Blaženica sama uresila (ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, Historijat i podaci Družba "Kćeri Milosrđa III. Reda Sv. Franje" Blato). Ta pravila sadrže i glavu XXXVII, o naputku kako redovnice trebaju usvajati pravila, s člancima od 318. do 324. Pravila je ovjerio dubrovački biskup.

¹³ Slavica Vicić, *Bila je svima sve – socijalna usmjerenost Marije Propetoga, Tebi majko – glasilo Svetišta bl. Marije Propetoga Isusa Petković*, br. 6, god. II, Blato, 2008., 4-8.

2. Dječji dom *Kolevka* u Subotici, preuzet 5. srpnja 1923.

3. Samostan sv. Franje u Smokvici, otvoren 4. X. 1925.¹⁴

Ovaj je samostan otvoren sa svrhom odgoja djece i djevojčica i pomoć siromašnima. Imao je Dječje zabavište, sa 75 djece, Djevojačko društvo Srca Isusova, sa 50 članica, okupljao je članice Trećeg reda sv. Franje, sa 30 članova, Društvo Anđela čuvara, sa 45 članica. Samostan je vodio dječju kuhinju, za 220 siromašne djece, godišnje je pohodio četrdeset bolesnika, i organizirao od 5 do 6 poučnih duhovnih akademija. Uz kućnu nadstojnicu s. Hosanu Bezjak djelovale su još četiri zavjetovane sestre. U samostanu se nalazila kućna kapelica Srca Isusova.¹⁵

4. Banska bolnica u Velesu, preuzeta 26. XI. 1926.

¹⁴ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri milosrđa" - Blato 1903., do uključno 1927., 1/25:

"Blato 5/10

Blagoslovite!

Presvijetli Pragospodine!

Primih pismo od Vaše Presvjetlosti od 28/9. na kojem Vam zahvaljujem.

Eto otvorila se je kuća u Smokvici za koju je Vaša Presvjetlost, toliko radila.

Otvor i blagoslov bio je na najsvečaniji način obavljen u prisutnosti cijelog naroda smokvičkoga.

Tri Ć. Sestre i ja otiđosmo na 3 ov. mj. da na 4. listopada bude otvor i blagoslov.

Predvečer je Zavod bio okićen zelenilom, sutra poslije velike mise u presecciju uz pjevanje 'Blagoslovljen Bog Izraelov, i ta pohodi...' dođu da zavoda: njihovo pjev. Društvo je pjevalo te, te mušketai su pucali. Pred Zavodom su pak pjevali:

«Prihđji Duše cijeli narod u jedan glas. Onde je isto pred zavodom Vele Dn Marko dao govor, o veselju teg svečanog dana i svečanom primanju sestara, spominjao je Vašu Presvj. Kojem je zahvaljivao, i kako bi se Vaše Očinsko Srce veselilo taj čas, da ste tu. Svak je bio ganut, bilo je sveopće oduševljenje. – Iza blagoslova pjevahu 'Tebe Boga hvalimo'. Ja se iznenadih na tim njihovim oduševljenu i veselom svečanom dočeku jer od djeteta do starca svak je bio prisutan, i teg dana da će se Smokvica i djeca njena sjećati. Kako Gospodin je sam sve uredio! Tako taj dan nakon pet godina dan sv. Franje kad je bio otvoren zavod u Blatu, bio je i u Smokvici i Kragujevcu. – Samo nek Vas Svemogućí uzdrži, dok ne utvrdi Vaše sv. djelo. Priključivam uredovne spise, da se počmu filiale otvarati po Vašoj želji i mojoj uredovno. Preuzv. O. Radić bio je brzojavio, da dolazi u Blato, al zbog poteškoća povratka nije stigao, već sam š njime govorila u Korčuli, sa istim je parobrodom s Njime otputovala S. Gabrijela i S. Bogoslava za Split, pa preko Zagreba za Kragujevac, to je bilo na 28. ov. Mj. –

Učiteljica za Kragujevac te je druga, ista se zove Radić-Tomić. – Sad dalje nemođu pošto ide Presim sv. blagoslov i ostaje Vaša

Prepokorna u Kristu

S. M. Propetog."

¹⁵ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato 1903. do uključno 1927., 1/25. O svečanom otvaranju Zavoda u Smokvici svjedoči Blaženićino pismo upućeno dubrovačkom biskupu od 5. listopada 1925.

5. Samostan Srca Isusova u Opuzenu, otvoren 18. XII. 1925.
6. Dom Narodnog zdravlja u Blatu, otvoren 1. XII. 1928. Družba ga je otvorila sa svrhom njegovanja kužnih bolesnika, osobito u vrijeme epidemija. Imao je kućnu kapelu sv. Roka. Nadstojnica je tada bila s. Dionizija Jugović, uz još četiri sestre za njegu bolesnika.¹⁶
7. Zavod *Biskup Marčelić* u Prekom, otvoren 10. XII. 1928.
8. Zavod *Sv. Terezija M. Isusa* u Subotici, otvoren 31. IX. 1930.
9. Sirotište *Nazaret* u Prekrižju, otvoreno IX. 1931.
10. Banska bolnica u Zemuniku, otvorena 15. I. 1932.
11. Samostan sv. Jerolima, Ugljan, preuzet 19. XII. 1933.
12. *Zavod Nadbiskupa Bauera* u Zagrebu, otvoren 10. XII. 1933.
13. Samostan sv. Josipa u Splitu, otvoren 9. III. 1934.
14. Samostan *Marijin Dom* u Odri, otvoren 16. IX. 1934.
15. Samostan *Majke Božje* u Vinagori, otvoren 2. I. 1935.
16. Sanatorij *Rivadaviva*, Florida Argentina, preuzet 30. III. 1936. U sanatoriju se tada dnevno njegovalo 30 bolesnika, a godišnje njih 3000. S. m. Bogumila Radajić vodila ga je sa još četiri sestre.
17. Zavod *Barrio* u provinciji Buenos Aires, otvoren 25. IV. 1937. U Zavodu se poučava ručni rad za 30 djevojčica i majki, organiziran je i dječji vrtić za 70 djece, a po kućama se godišnje obilazi 1500 bolesnika. U svojoj ambulanti s. Lucijana Kerhač dnevno njeguje 20 bolesnika. Časne sestre drže vjeronauk vojnicima, pripremajući ih za sakramente. Na blagdan Bezgrešnog začeca časne sestre pripravile su 500 vojnika i neke odrasle osobe za sv. pričest, 7 za krštenje te 30 vojnika za sv. potvrdu. Utemeljile su Društvo Srca Isusova, sa 40 članova. Zavod je tada vodila s. m.

¹⁶ ADB, sign. 2, ser. 2, Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe «Kćeri Milosrda» - Blato gg 1933. i 1934., br. 199/35:
“(…) Bolnica u blatu ‘Dom Zdravlja’ predana je ovoj redov. Družbi na porabu i za kužne bolesti od god. 1928. sad se povećava broj Sestara u istom ‘Dom Zdravlja’ i dolaze bolesnici. Stoga prema davnoj želji i duhovnoj potrebi, sad se poveća duhovna potreba, da Č.Č.S.S. redovnice imaju u svojoj sredini u dosadanjoj kapeli, trajno čuvaju Svetotajstvo, uz sedmičnu sv. misu. Uprava ovog ‘Dom Zdravlja’ rado dozvoljava da ostane ona ista Kapela u sredini Doma, koju je osobno Preuzvišeni Ordinarijat – Biskup na 8/VIII. t.g. za tu svrhu pregledao, koja ima sakristiju i tri prozora. -
Ostajuć Tom Preuzvišenom Ordinarijatu
Prepokorna službenica
S.M. Propetog Petković
Gen. Glavarica.”

Tarzicija Dimitrijević, rođena u Galipolju, sa još četiri sestre.

18. *Hospital Militara* u Campo Mayo u provinciji Buenos Aires preuzeta je 18. V. 1937. U bolnici se dnevno njegovalo 1500 bolesnika, a godišnje oko 32 tisuće bolesnika. Uz bolnički rad, sestre su radile na katehizaciji bolesnika i od nadležnog kardinala bile su dobile 1500 katekizama na španjolskom jeziku. Nadstojnica je s. m. Miroslava Škrinjar, po profesiji učiteljica, sa 6 sestara, koje nadziru i paze bolesnike.

19. Bolnica u La Plati *Meleho Romero*, u provinciji Buenos Aires, preuzeta je 1. II. 1938. Sestre je pozvao nadbiskup La Plate. Dnevno bi u bolnici bilo po 2500 bolesnika, a godišnje 20 tisuća bolesnika. Sestre su pozvane kako bi ustrojile nadzor i stegu u bolnici. Nadstojnica je bila s. m. Imelda Petković, po zanimanju bolničarka, uz 6 zavjetovanih sestara.

2.3. Kuća matica

Generalna kuća matica sa samostanskom crkvom Krista Kralja utemeljena je 4. listopada 1920. Svrha kuće Matice je: 1. upravljanje cijelom Družbom, odgajanje redovničkog pomlatka – kandidatstvo – novicijat, 2. širenje slave i ljubavi Božje, odgoj osobito siromašne djece i mladeži. Tada je uz školu – dječji vrtić u dva dijela pohađalo 220 djece. Nedjeljne oratorije za žensku mladež pohađalo je: *Društvo Kongregacija Marijina*, sa 170 članica, *Društvo Andela čuvara*, sa 90 članica, *Treći red sv. Franje*, sa 350 članica, *Počasna Straža Srca Isusova*, sa 370 članica.¹⁷

Kuća matica godišnje je dijelila 1100 poučnih knjiga i brošura. Siromašnim obiteljima i bolesnicima podijelilo bi se do 300 komada raznih glasnika. Godišnje bi časne sestre održale do osamnaest poučnih duhovnih predstava i akademija. Godišnje se pohađalo do 250 bolesnika i držao se domaćinski tečaj. Tada je mjesna nadstojnica s. Leopolda Sikirić bila predstojnica *Orlica* i *Katoličke akcije*, predsjednica *Marijine kongregacije* i dopredsjednica *Trećeg reda sv. Franje*. U Družbi je bilo 117 sestara s vječnim zavjetima, 9 novakinja, 25 kandidatkinja. S kućom maticom bilo je 20 filijala. Škola, zabavišta i dječjih vrtića bilo je 8, sa 710 djece. Sestre su uzdržavale 6 bolnica, od toga 3 u Argentini, sa dnevno 3000

¹⁷ Na neki način životni put bl. Marije Propetog Isusa Petković podsjeća na životni put č. m. Marije Krucifikse Kozulić, utemeljiteljice Kćeri Presvetog Srca Isusova u Rijeci, za koje je mogla znati preko fra. Bernardina Škrivanića (vidi: Majka Marija Krucifiksa Kozulić i o. Bernardin Škrivanić, u *Bernardin Nikola Škrivanić i njegovo vrijeme*, Rijeka, 1997, 205-222).

bolesnika, a godišnje ukupno 50 000 bolesnika. Sestre su godišnje po kućama posjećivale 2930 bolesnih siromaha.¹⁸

Valja napomenuti kako je biskup Marčelić 18. lipnja 1928. potvrdio pravila Kongregacije Kćeri milosrđa III. reda sv. Franje, u točki 318. ističući: "Pravila su zrcalo za redovnice, koje treba vazda pred očima imati, čitati i čitati, da joj se usade u pamet i srce kao pravilo, po kojem treba da udesi sav svoj život."¹⁹ Prijevod Konstitucija na latinski jezik godine 1935. pregledao je don Pavo Poša te je latinski prijevod uskladio s hrvatskim originalom.²⁰ Don Pavao Poša (14. XI. 1900. – 19. IV. 1980.) je kao mladi svećenik od 1927. obavljao službu kapelana u Blatu te službu katehete na ženskoj osnovnoj školi, službu eksortatora Družbe Kćeri milosrđa i izvanrednog ispovjednika sestara dominikanki u Korčuli. Don Pavao Poša je godine 1935. postao župnikom u Lumbardi, gdje ostaje sve do 1943., ali njegova veza s Blatom i Kćerima milosrđa nije prekinuta.²¹ Isti je don Pavao Poša godine 1940. na talijanskom jeziku napisao *Cenni sulla vita della fondatrice e Superiora Generale della Congregazione delle „Figlie della Misericordia“ del Terz'ordine di S. Francesco*. Taj je životopis 2. svibnja 1940. ovjerio i korigirao don Petar Franulović (16. XII. 1870. – 21. IV. 1953.), u Plebanskom župnom uredu u Blatu. Životopis je prvi službeni životopis koji je Crkva ovjerila, a koji obuhvaća bitan dio Blaženičina života; karitativnim radom u Blatu ona je dala poseban pečat svojem vremenu. Isto je tako zanimljiv korekturni rad don Petra Franulovića na tekstu životopisa, koji je temeljito uklonio mnoge elemente životopisa duhovnog sadržaja.²²

¹⁸ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 1. Č. S. Družbe Milosrđa iz Blata, Konstitucije i pravilnici, Historijat i podaci Družbe "Kćeri Milosrđa" Trećeg Redov. Reda Sv. Franje Blato na Korčuli, za opći "Šematizam", br. 555/38/2; ADB, sign. 2, ser. 2, Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2. Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato gg 1935. i 1936., br. 8/35: Popis u god. 1934. Redovničke Družbe i Osobnih Podataka SS. Kćeri Milosrđa III. R. Sv. Franje Matica u Blatu na Korčuli, Družba ustanovljena 4. listopada god. 1920. Po ovom popisu, koji je sastavila s. M. Propetog Petković, gen. glavarica, od utemeljenja do 1934. preminulo je osam sestara, od toga četiri vječno zavjetovane, a ukupni broj članica bio je 150.

¹⁹ ADB, ser. 2, pot. 6, kut. 1. Pravila Kongregacije Kćeri Milosrđa III. reda sv. Franje.

²⁰ ADB, ser. 2, pot. 6, kut. 1. Pravila Kongregacije Kćeri Milosrđa III. reda sv. Franje, dopis bl. Marije Propetog Isusa Petković biskupu Careviću od 14. II. 1935; Bl. Marija Propetog Isusa Petković, *Upute za nadstojnice i duhovne učiteljice*, (priredio Ante Mateljan), Split, 2006, 1- 94.

²¹ Stanko Lasić, Mons. Don Pavao Poša, *Naša Gospa*, X (2005.) br. 32, 22; Ivan Šimić, *Crkva dubrovačka na pragu trećeg tisućljeća (šematizam)*, Dubrovnik, 2001, 254.

²² ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, Konstitucije i pravilnici.

Naklonost biskupa Josipa Marčelića najbolje ilustrira poputno pismo od 22. IV. 1920. godine.²³ Od prvog susreta Blaženice s biskupom Josipom Marčelićem prigodom primanja sakramenta potvrde pa sve do biskupove smrti 31. VIII. 1928., postojalo je trajno duhovno razumijevanje i povjerenje između dubrovačkog biskupa i mlade redovnice.²⁴

2.4. Osnivanje zavodâ širom Jugoslavije

Živa aktivnost iz Blata krenula je otvaranjem Zavoda diljem istoka Kraljevine Jugoslavije. Tako mons. Ivan Rafael Rodić, nadbiskup beogradsko-smederevski i apostolski administrator Banata iz Velikog Bečkereka, 25. kolovoza 1925. daje dopusnicu za otvaranje Zavoda u Kragujevcu.²⁵ Isto tako biskup prizrenski 23. prosinca 1925. daje dopusnicu da Kćeri milosrđa mogu doći u bolnicu u Velesu obavljati milosrdnu službu.²⁶ Postojale su i zamolbe za rad u Skoplju i Nišu. Isto tako trebalo se često boriti i s nerazumijevanjem mjesne Katoličke Crkve, kao što je bilo neko vrijeme u Subotici.²⁷ Svojim samoprijegornim radom u Blatu

²³ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato 1903. do uključno 1927., IX. prijepis: "Časnoj Starješici Mariji Petković

Blato

Uklapam pismo za sve sestre.

Nastojte da ih vodite putem spasenja, te na blagodat Vašeg mjesta. – Kršč. Ljubav uz rad i pregaranje neka Vam bude geslom.

Nastojte svakako uzeti kuću blizu, sada na najam, vremenom kupite ju. Tada ćete moći primiti i koju više, al gledajte pravo zvanje, te još i da bude zdrave dušom i tijelom – sposobne za rad. Danas osobito svjet na to gleda – *na rad*.

Uzdignite Vaše mjesto i moralno i materijalno. Bog se služi slabičima, slabim i prezrenim ženicama, da dostignete svoje velike svrhe. – Estera – Judita – sv. Elizabta – sv. Luce – sv. Janja. Samo napred – uz posluš i veseli rad.

+ Josip Biskup

Dubrovnik 22 – 4 – 20."

²⁴ Bernard Pleše, Marija Petković i dubrovački biskup dr. Josip Marčelić, *Tebi majko - glasilo Svetišća bl. Marije Propetoga Isusa Petković*, br. 3, god. I, Blato, 2007, 4-9.

²⁵ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe «Kćeri Milosrđa» - Blato 1903. do uključno 1927., IX. prijepis od 24. VIII. 1925.

²⁶ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato 1903. do uključno 1927., br. 1249/25/II. Referat.

²⁷ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato 1903. do uključno 1927, br. 3/27:

časne sestre polučile su i iskrene simpatije tadašnjih političkih vlasti, koje nisu bile širokogrudne u pružanju materijalne potpore njihovu radu; tako veliki župan Dubrovačke oblasti dr. Knežević u svojem dopisu od 20. travnja 1926. potvrđuje povišenje državne pomoći na 5000 din mjesečno Sirotištu Kćeri milosrđa u Blatu.²⁸

“+! Presvjetli Gospodine!

Primila sam pisma od Vaše Presvjetlosti. Mi smo spravni da pošaljemo Sestre u kragujevac početkom ove školske godine, kako je želja i Preuz. Naredb.a O. Rodića i kragujevačkog župnika, koji je i ove dane poslao jedan povoljan spis i moli za skoriji dolazak. Druga učiteljica M. Radić Tomić dolazi za otvor Zabavišta u Kragujevac. Sestre bi morale, ako se zaključi ovu školsku god. već otići, mi smo odlučili da idu za prvi listopada. Ali molimo Vašu Presvjetlost, da bi ste uredovno javili Preuzv. O. Rodiću, i nas o tome obavijestili prije odlaska sestara u Kragujevac.

- Ako cijeni Vaša Presvjetlost, da je potrebno, da se i uredovno obratimo Vama za otvor novih filiala, izvolite nam javiti.

Današnjom poštom primam, gdje nas molu za naše sestre u Niš i Skoplje i za dvije bolnice. – Istom poštom opet 8 zvanja moli za u naš samostan. Hoću li primati?

Moleć za sv. blagoslov za sebe i svoje ostajem Vašoj Presvjetlosti prepokorna kći S.N. Propetog

Blato 21/IX 25.

P.S.

Za boravka mog u Subotici, doznala sam, da nas je Presvj. Adm. Budanović stavio u skematizam svoje biskupije, dapače pri odlasku iz Subotice našla sam ga sasma promjenjena, drugačije raspoložena prema nama, jako ljubezna, i pripravna doć nam na ruku, dok se takav nije prikazao kada sam mu se na početku mog zadnjeg dolaska u Suboticu prikazala. – Usljed ove izkazane nam Njegove naklonosti, usugljujem se zamoliti Vašu Presvjetlost, da bi ste, ako cijenite zgodnim zauzeli se kod istog, da bi nas jednom formalno priznao i primio u svoju biskupiju. – Ja sam se stavila, da on samo čeka da ga ponovo zamolimo. – Duhovne osobe dali su mi ukor, zašto ga ponovo ne molimo da nas formalno primi, da je tako naše stanje jako pogibeljno za njega i mene. – Franjevci mi kažu, da se oni neće za Sestre ništa brinuti prije neg dobijemo tu od Administratora formulu. Ja nijesam ništa htjela bez Vaše Presvjetlosti, već sam za to htjela mimo Dubrovnika poći da Vas ponizno usmeno zamolim, što sada molim pismeno Vašu Presvjetlost, da bi ste se zauzeli kod Njega.

Vašoj Presvjetlosti prepokorna u Kristu

Nevrijedna kći

S.M. Propetog

29/9 – 35 Dogovoreno.”

²⁸ ADB, sign. 2, ser. 2 Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe “Kćeri Milosrđa” - Blato 1903. do uključno 1927., 701/26/II:

“MINISTARSTVO SOCIJALNE POLITIKE

(:Odjeljenje za zaštitu djece i mladeži:)

Beograd

Čast mi je sprovesti molbu Sirotišta “Kćeri Milosrgja” u Blatu na ostrvu Korčuli, kojom moli da dosadašnja redovita državna subvencija bude povišena na svotu od Dinara 5 000 (pet hiljada dinara), s molbom na nadležnost a sa najtoplijom preporukom da To Ministarstvo molbi potpuno udovoljiti izvoli.

Biskup Marčelić nastojao je samostan Sigurate u Dubrovniku sjediniti s Kćerima milosrđa iz Blata tijekom 1927., a sama glavarica s. m. Marija Propetog Isusa Petković veli: "(...) Prema želji Vaše Presvjetlosti, potpisana bila je osobno kod spomenutih Sestara, vidila sve i ugovorila s njima. Zaključilo se je sa obe strane sjedinjenje lijepo sestrinski u Kristu i sv. Franji. SS. Asigurate su primile sadašnje naše pravilo bl. Usp. Lava X. – Sadanja Nastonjica Sestra u Dubrovniku Č.S. Frančeska doći će za neko vrijeme u Maticu u Blato, da vidi duh življenja ove Družbe i tako će dovesti dvije aspirante u kandidatstvo u Blato, a pak šnjime će se povratiti u Dubrovnik dvije naše Sestre, da tako počme kolati jedan duh i život Družbe Trećoretkinja Kćeri Milosrđa (...)."29

Ovom prilikom slobodan sam istaknuti da je pučanstvo na ostrvu Korčuli u pravom smislu riječi bijedno i jako siromašno tako je iz Veleluke i Blata odselilo u proljeću prošle godine preko 190 cijelih obitelji preko 1200 lica što djece i odraslih u Braziliju usprkos ondje vladajućih teških životnih i zdravstvenih prilika iselilo je to mnoštvo našeg dobrog i vrijednog seljačkog svijeta prisiljeno radi svog velikog siromaštva a bez prigode da kod svoje kuće išta zarade, dok je Brazilska vlada pozivala naš težački svijet i njegove porodice na zaradu i pri tome im osigurala besplatno putovanje.

U ovakvim prilikama utešljiva je pojava da su «Kćeri milosrgja u Blatu»; najbjeđnijoj varoši na ostrvu Korčuli pokazale toliko samoprjegera i poštivnosti i utemeljile sirotište u želji da se spasi što se spasit dade.

Narod je onomašnji tako siromašan da ne može podupirati ovo sirotište pa ni najamanjom milostinjom, a dokaz budi tome činjenica što ono pučanstvo da sebe prehrani prisiljeno je sjeći redom maslinova stabla i stabla rogača te prodavati drvo po 15 dinara svako 100 kg. franko obala Prigradica, noseći ga iz velike udaljenosti njim uprčeno i mlado, tako da tom cijenom nije plaćen niti trud a kamo li drvo.

Ob ovim tužnim činjenicama uvjerio sam se lično prigodom obilježenja povjerene mi oblasti, i tom sam prigodom pohodio sirotište u govoru, te sam baš toga u stanju da se radom i uspjehom, istoga pohvalim izvješćujući da je sirotište pa i najskromnijim zahtjevima nemoguće odoliti bez razmjerne i pravedne državne pomoći.

Ne radi se tu o samoj hrani djece, već i odjevanju i obujanju, a uz to i nabaviti učila za školovanje iste.

Udovoljavanjem umjerenom traženju sirotišta iskazati će To Ministarstvo onom bijednom pučanstvu jednu veliku spasonosnu uslugu, po kojoj će usluzi onaj narod opetovano osvjedočiti se, da je u svojoj današnjoj narodnoj državi "svoj na svome". Obzirom na sve gore istaknuto umoljavam To Ministarstvo da rečenom sirotištu odobri traženu pomoć od mjesečnih dinara 5000 i da tu svrhu raspoloži otvorenje potrebitog kredita u iznosu od 15.000 dinara za mjesec april = juni 1926. god.

Veliki Župan:

Dr. Knežević s.r."

29 ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato 1903. do uključno 1927., br. 6/27.

Godine 1934. isti je slučaj sa samostanom klarisa na Rabu, koje su molile č. m. Mariju Propetog Isusa Petković da ih primi sa samostanom u Družbu; ona je o tome izvijestila biskupa Josipa Mariju Carevića.³⁰ Marija Propetog, generalna glavarica, tražila je dopuštenje mons. Josipa Carevića za otvaranje filijale u Splitu, jer je Split polazna točka za putovanja u mjesta gdje su već ustrojene filijale.³¹ Uskoro dolazi do realizacije kako je vidljivo iz dopisa od 7. svibnja 1934.³² Marija Propetog je, uz karitativni rad, nastojala u

³⁰ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blato 1903. do uključno 1927., 949/34/2.

³¹ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blato gg 1933 i 1934, br. 27/34.

³² ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blato gg 1933 i 1934, br. 112/34:

"POGLAVARSTVO DRUŽBE 'KĆERI MILOSRDA'

Blato - Korčula

Dne 7/V. 1934.

Br. 112/34

Predmet: Ustup opć. Zemljišta na Gripama

Veleugodnom

Općinskom upraviteljstvu

Opštine Splitske

Split

Na primljeni akt Tog Veleugl. Upraviteljstva, da nam besplatno ustupa dio zemljišta na Gripa 3.500 m. za gradnju Zavoda, crkve, škole i sirotišta, potpisana Družba harno zahvaljuje Općini Grada Splita na ovom velikom humanitarnom djelu za napredak grada Splita, osobiti za utjehu trpećem radničkom sloju pučanstva. Hvalimo dičnu upravu Opštine Splita što je i sa tim domaćim rodoljubnim gestom izašla u susret dolasku i radu svoje mlade redovničke družbe, koja je nikla na domaćem tlu, natopljena valovima našega Jadrana, koja shvaća i osjeća nevolje svoga naroda. Taj ustup zemljišta opet je za grad Split, jer sve zgrade sagrađene na tom zemljištu ostaju kroz vjekove u starodnevnom gradu Splitu koje zgrade će kao nova tvrđava sa Crkvom na Gripama sjati i braniti Split od zla odgajajući naraštaj i radnički sloj sa geslom: «ad i skromni život u duhu Kristovu vodi nas miru i sreći!» To geslo prikazivat će i glavna slika u Zavodu i crkvi.

Tom Veleugl. Općinskom Upraviteljstvu podastiremo projekat sveukupne naumljene gradnje na tom zemljištu i slijedeći program postepene gradnje.

Tek. God. najdalje god. 1935 zidaće se Zgrada - nacrt br. I

god. 1936 zidaće se Crkva nacrt br. 2

god. 1937 zidaće se Zabavište sa obdaništem nacrt br. 3

god. 1938 zidaće se Novicijat Družbe nacrt br. 4

god. 1940 zidaće se Konvikt sa domaćinskom školom i sirotištem
nacrt br. 5

To je projekt nacrtu i rada sveukupne gradnje koja se naumljuje izvesti, ako ne dodje koja nenadana promjena i ako Gospod providi pomoć za sveukupnu gradnju.

Veleugl. Upraviteljstvu zahvaljuje

Za Družbu "Kćeri Milosrdja"

tim teškim vremenima godine 1927. podignuti kapelu za molitvu.³³ Samostanska kapela Krista Kralja, blagoslovljena je 9. listopada 1929.³⁴ Isto tako Blaženica je nastojala podići kapelu za Družbu i stanovništvo Prižbe, kapelu Majci Božjoj od Milosti. Zemljište je darovao Ivan Franulović Tripica, stanovništvo je pripravilo temelje i materijal, a Zavod je pribavio nacrt i dozvolu koju je potvrdila Općina i obvezu uzdržavanja kapelice.³⁵ Plebanski ured s plebanom don Petrom Franulovićem prosljedio je zamolbu časnih sestara Kćeri milosrđa 10. lipnja 1929. dubrovačkom biskupu, s napomenom kako u župi (plebaniji) imaju već dvadeset i tri kapele koje su teret crkve matice i moli kako bi briga oko uzdržavanja kapele bila isključiva briga časnih sestara te im uskraćuje pravo

S.M. P.Petković

Generalna glavarica

To je samo naum, a zaključno s rečenicom ako Gospodin providi pomoć (jer mi sada novca nemamo)»

- ³³ ADB, sign. 2., ser. 2 Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice., 6., kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato gg 27, bez broja: „
Vaša blagorodnosti

Posljeratno doba traži opstanak kršćanskih karitativnih zavoda osobito za sirote, koje lišene roditelja i hranitelja prepuštene su žalosnoj sudbini bjede: neimaštine u materialnom, a slabog odnosno nikakvog odgoja u moralnom pogledu.

Sirotište, što ga vode u našoj varoši „Kćeri Milosrđa“ već nekoliko godina, od provincijalne je važnosti, pak zato potrebno da trajno postaje i da se nesmerano razvija.

Ali uz teške žrtve udarenim počecima treba nadodati i ostalo potrebno.

Provođenje kršćanske ljubavi prema bližnjemu treba da je potpuno. Jer osim brige za vremeniti život treba da toliko sestre kao odgojiteljice, koliko sirote kao gojenice imaju doličnu kapelu, gdje će im biti omogućeno da odgajaju i svoj pravi kršćanski vjerski osjećaj.

U tu svrhu odlučila je uprava ovog Zavoda da u nestašici dovoljnih sredstava za izgradnju spomenute kapele upravi poziv za pomoć onim koji socijalno osjećaju te imadu kršćansko srce pripravno da pomogne bijednim i nevoljnim.

Ovoj je upravi osobita čast, što može među te ubrajati i Vaše cijenjeno Gospodstvo, pak će biti osobito sretna, ako nakon primljene Vaše blagorodne izdate potpore, bude mogla skupno sa sirotama zahvaliti Vašem cijenjenom Naslovu.

Unaprijed harno zahvaljujemo bilježimo se

S odličnim poštovanjem

S.M.P. Petković

Gen. Glavarica.“

- ³⁴ ADB, sign. 2, ser. 2, nadzori..., podser. 1, Kanonski pohodi – vizite (1900. – 1939.), Izvješće o plebaniji Blata, prigodom kanonskog pohoda u istoj Preuzvišenog Gospodina Dr. Josipa M. Carevića /od 22 – 29/VI. 1931., str. 2.

- ³⁵ Arhiv župnog ureda Blato (dalje AŽB), br. 103/29.

kupljenja milostinje i primanja zaklada.³⁶ Marija Propetog Isusa Petković je 16. VIII. 1929., uz predočenje nacrtu i troškovnika, izvijestila dubrovačkog biskupa kako će kapela Majke Božje Milosti biti uzdržavana od prihoda samostana Kćeri milosrda u Blatu. U tim teškim vremenima Blaženica je našla načina graditi, i istodobno otvoriti mogućnost zaposlenja blatskom radništvu.³⁷ Godine 1937. časne sestre održavaju tromjesečni domaćinski tečaj u Pupnatu, radeći na polju pučke edukacije i pomaganju otočnoj ženi kako bi u teškim ekonomskim vremenima što bolje vodila kućanstvo.³⁸ Rad Družbe sa ženama i djecom do danas je ostao neobrađen. Članice Družbe nastavile su pedagoški rad seoskih učiteljica, odgojenih ponajviše u dubrovačkoj preparandiji u manjim otočnim naseljima, jer je među članicama Družbe bilo mnogo obrazovanih članica, koje su tako svoja znanja iz pedagogije, domaćinstva i medicine praktično prenosile u manje sredine, onamo gdje nitko drugi nije dolazio.

2.5. *Socijalna osjetljivost i humanitarna zauzetost*

Blaženica se kontinuirano bavila duhovnim potrebama Babinara i Potirnjana, kako je razvidno iz dopisa od 21. prosinca 1937. biskupu Careviću.³⁹ Kao da je slutila kako će iz tih mjesta

³⁶ AŽB, 463/29.

³⁷ AŽB, br. 150/29.

³⁸ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blatospisi 1937, br. 2749/37.

³⁹ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blatospisi 1937, br. 2013/1937.:

"Poglavarstvo Družbe Blato, 21 – XII. 37.

'Kćeri Milosrdja'

Blato – Korčula

Preuzvišenom Gospodinu

Dr. Josipu Careviću, Biskupu

Dubrovnik

Na upit Vaše Preuzvišenosti glede stvari Babine propitala sam se i čekajući odgovor nekih do danas se je otešlo pitanje.

Vidimo na svaki način da daće teško moći Sestre poći i u nedjelju na svetu misu i Pričest, osobito sada zimi. Jer u Račištu se mora ladjicom do 11/2 – 2 sata vožnje, ako je ružno vrijeme opasno je i ne može se ladjicom a treba i iste koji će voziti platiti. Tako i u Čaru po zimom i ružnom vremenu isto je teško preko bregova i gore. Ali buduć je velika potreba radi spasa duša, ako Vaša Preuzvišenost dozvoljava da Sestre mogu poći – i ako neće moći ni koju nedjelju na sv. misu i sv. Sakramente – isповјed i Pričesti, mi ćemo poslati dvije Sestre i jednu djevojičicu s njima da idu početkom veljače i kušnju jer narod čeka i vapiju da dodju. Mislimo da se gore neće moći Sestre držati trajno, već godišnje

tijekom rata II. svjetskog i nakon njega poniknuti najdosljedniji provoditelji totalitarnoga komunističkog režima u širem

samo po 5 – 6 mjeseci, radi te manjkavosti duhovne pomoći, jer i Kodex dava najviše 6 mjeseci da mogu radi koje potrebe – osim školovanja Sestre ostati van samostanske kuće. I ako će tu biti kao samostanska kuća, ali radi tog pitanja duh. Pomoći nije.

Čekajući Vaše Presvjetlosti odluku ostaje Vašoj Preuzvišenosti duboko
Prepokorna službenica
S.M. Propetog gen. Gl.

Plebanski ured Blato

Br. 858/37

dana 20 novembra 1937. god.

PREUZVIŠENOM ORDINARIJU Dubrovnik

Na broj 93/37 od 8 novembra 1937 god. Tog preuzvišenog Naslova, a u vezi podneska Poglavarstva Družba Kćeri Milosrdja Blato n/Korčuli od 3 novembra 1937. god., čast je izvjestiti.

Babinari su i Potirnjani stanari. Prvi svi imaju kuće svoje u Blatu, a drugi, neki u Blatu, a neki u Veloj-Luci. Babina spada pod odlomak Čare P.O. Blata, a Potirna izravno pod Blato. Za svoje duhovne potrebe prigodom bolesti i drugo služi ih Blato, pošto su Blačani. U Babini, da smo hodili na bolesnika nije nam se desio do sada slučaj, koliko ja znadem, a u Potirnu se često dogodi da valja poći. Tih stana (zaselaka) u Plebaniji Blata imade nekoliko. Služba svakom od tih vrši se kadgod je potreba, bilo bolesnika bilo kakve druge zgođe.

Poglavarstvo Družbe Kćeri Milosrdja u Blatu, prikazala je točnu daljinu i tegoću puta za Babinu. Put je strašan i srmovit. Poći u Babinu iz Blata i obaviti duhovne poslove, kao što bi željele Č.S. znači izdangubiti najmanje dva dana. K tomu još pridolazi sve ostalo; putni trošak itd. Što je spojeno s tim pothvatom. Iz Blata svećenik nije nipošto lako, da ide jer smo i tako pretrpani poslom. Pokraj toga su jedan i drugi kapelani prilično nježna zdravlja. Dakle na Blato teško je računati. Velečasni Don Ivan Petković župnik – upravitelj Čare, također govori, da on i zbog dalečine puta, koji je veoma slab, a još k tomu što je poglaviti i radi svog preslabog zdravlja, nemože se prihvatiti te dužnosti.

Pošto bi Č.S. pošle u Babinu za mali razmak vremena, ne bi ostalo drugo, nego da se potruđe prigodom nedjelje i blagdana, i to kad im vrijeme dopusti, do Blata ili do Čare ili Račišća. Ovo je skromno mnjene moje i veleč. Don Ivana Petkovića. Drukčije se ne može doći na ruku. I ovo bi za sada bio jedini izlazak. Što su tamošnji stanari stana (zaselaka), kao što istiće prečasno poglavarstvo Družbe Kćeri Milosrdja, vjerski zaostali, k tome su krivi današnji nazori i prilike, koje su po svuda zaredale, pak moguće, da su takle poštogod i tamošnje stanare, čemu im ne bi bilo krivo svećenstvo ni Blata ni Čare, jer i njihovi predji živjeli su u nipošto boljim prilikama, ali ipak vjerski nisu bili zakržljavili.

Dn. Pero Franulović

Župnik

Kbr 93/37

Poglavastvu Družbe Kćeri Milosrđa

III Reda sv. Franje

Blato

Dostavlja se uz povratak ovaj dopis, da se izrazite u pitanju bili se stvar mogla urediti, kako predlaže preč- župnik

Dubrovnik 28. XI. 1937.

+ Josip Carević.”

dubrovačkom kraju. Neznanje, moralna zapuštenost i socijalna podređenost bit će plodno tlo komunističkoj propagandi; da je blatski župnik poslušao Blaženicu i na suvremeni način pastorizirao okolna blatska naselja, sa stanovništvom najnižeg imovnog stanja, te ih ekonomski pomagao, komunistička propaganda vjerojatno ne bi naišla na tako plodno tlo. Posljedice tih događanja osjećaju se i danas. Zaboravlja se činjenica kako je upravo Komunistička partija Jugoslavije već 1919. u Blatu utemeljila svoju političku ćeliju, a u isto vrijeme Blaženica započela sa svojim karitativnim radom. Građanske političke stranke nisu pokazale sluha u svojoj borbi za vlast na polju socijalnoga i humanitarnog rada. Ta dimenzija nije dovoljno uočena u Blatu, najmnogoljudnijem otočnom naselju, s oštrim socijalnim podjelama. Dubrovački biskup Josip Marija Carević (8. rujna 1929. – 8. rujna 1939.) nastavio je podupirati karitativni rad Marije Propetog Isusa Petković u teškim vremenima ekonomske i duhovne krize.⁴⁰ Biskup Josip Marija Carević uvidio je potrebu širine djelovanja Crkve, na polju pomaganja potrebnima, pogođenih ekonomskom, ali i socijalno-moralnom krizom.⁴¹ Svakako, Blaženica je u dopisu od 8. travnja 1938. biskupu Josipu Mariji Careviću iskazala potrebu rješenja statusa samostana, odnosno crkvene konobe i dijela zemljišta na kojem je podignut samostan, kako bi se riješilo pitanje autonomnosti samostana, nudeći 45 tisuća dinara kao naknadu.⁴² Crkvinarstvo u Blatu nije pristalo na ponuđenu cijenu, koja je konačno iznosila 70 tisuća dinara, a s. M. Propetog Petković zatražila je od mjesnog biskupa da smije namaknuti sredstva od imovine agrarnih obveznika.⁴³

Humanitarni i karitativni rad iz se Blata širio na sjever Hrvatske. Prema želji kardinala Alojzija Stepinca ponuđeno je otvaranje dječjeg zabavišta u Ivanić Gradu 1938. godine.⁴⁴

⁴⁰ Zbornik radova *Josip Marija Carević biskup dubrovački (1883. – 1845.)*, priredili: Želimir Puljić i Mile Vidović, Dubrovnik/Metković, 2002, 287-293.

⁴¹ Ivan Šimić, "Karitativni vid djelovanja biskupa Josipa Marije Carevića", u: *Josip Marija Carević biskup dubrovački 1883. – 1945.*, Dubrovnik/Metković, 2002, 89-95.

⁴² ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blatospisi 1938, br. 581/38.

⁴³ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blato, spisi 1939, br. 1407/39.

⁴⁴ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blato, spisi 1938, br. 1284/38/II:
"Preuzvišenom
Biskupskom Ordinarijatu

Iste godine kardinal Alojzije Stepinac molio je časne sestre za otvaranje Tabor grada u župi Desinić, koji bi se zvao "Preobraženje Gospodinovo".

Godine 1926. bile su Kćeri milosrđa zaposlene u Velesu u bolnici, sve do 1939., kada je zbog neimanja duhovne skrbi i smanjivanja primanja njihov rad bio onemogućen. Glavarica reda je u suglasnosti s dubrovačkim biskupom naložila povlačenje časnih sestara.⁴⁵

2.6. Izvješća o djelovanju u Argentini

U dopisu od 19. listopada 1939. Marija Propetog Isusa Petković izvijestila je biskupa o stanju reda u Argentini, gdje je bilo otvoreno pet filijala, a šesta je bila u fazi otvaranja; pružala se medicinska skrb za do tri tisuće bolesnika, koje je njegovalo dvadeset sedam sestara. Blaženica je također tražila dozvolu za otvaranje novicijata u Argentini, u mjestu Tropezon, *Hijas de Misericordia*, *Orden San Francesco*, kao filijale Družbe Kćeri milosrđa s maticom u Blatu na Korčuli. Dozvolu je potom ishodila od mjesnog ordinarija u La Plati. Biskup Josip Marija Carević dopustio je osnivanje posebne provincije s novicijatom.⁴⁶

Dubrovnik

Kako je već poznato Vašoj Preuzvišenosti pitanje Sestara ove Družbe za Ivanić Grad još od godine 1936, mole i čekaju Sestre. I sad prema želji Preuzv. Nadbiskupa dr. Alojzija Stepinca i prema povoljnim uvjetima podastrtim od župnika dr. Ivana Šimunovića i crkvenog odbora kao i načelstva istog mjesta da će imati kuću a gratis, sestra orguljašica 900 Dinara mjesečno od Općine, suvišno dječije zabavište i ostale radove za odgoj djevojčica.

Stoga prema tim povoljnim uvjetima odlučilo se je sa gen. Savjetom da dademo sestre za rad u župi Ivanić Grada. Pa ponizno molimo Vaše Preuzvišenosti dozvolu da četiri časne sestre ove Družbe možemo dati za rad u župu Ivanić Grad savska banovina, da rade i tu za raširenje velike slave i ljubavi Božje i spas djece i mladeži.

Potpisana bi ovom prigodom boravljena u agrebu opratila svoje sestre prema dogovoru i želji istog mjesta dne 16. VIII. t.g.

Proseć Vaš sveti blagoslov, za tu kuću i cuhelu Družbu

Prepokorna Vašoj Preuzvišenosti

Gen. Glavarica S. M. Propetog."

⁴⁵ ADB, sign. 2, ser. 2 Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato, spisi 1939, br, 1026/39.

⁴⁶ ADB, sign. 2, ser. 2 Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice., 6., kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato, spisi 1939, br . 2111/39; "Dozvoljavam u smislu crkvenih kanona i čl. 67 Konstitucija, ali bi bilo saglasno kanonima da se za Argentinu osnuje posebna provincija i novi novicijat u toj provinciji. Neka Poglavarstvo izrazi u pitanju nove provincije. + J."

Časne sestre su se brinule i o dostojnim prostorima za bogoslužje, pa je generalna vikarica s. m. Gabrijela Telenta molila od Ordinarijata da se maleni oratorij u filijali Pupnat pretvori u malu privatnu kapelicu, ali do tada bez kamena s moćima.⁴⁷ Časne sestre u Pupnatu otvorile su dječje zabavište u kući trgovca Pavla Vlašića, a tražile su i dopuštenje za otvaranje zdravstvene stanice ili ambulante.⁴⁸ Časne sestre su 1938. u Pupnatu držale domaćinski tečaj tijekom tri mjeseca.⁴⁹ Pred sam rat biskup Budanović dopušta sestrama da preuzmu gradsko sirotište za područje župe sv. Terezije u Subotici.⁵⁰

Uz živu aktivnost u domovini Marija Propetog Petković zatražila je od Biskupskog ordinarijata u Dubrovniku dopusnicu za odlazak u Argentinu, s tajnicom Družbe s. m. Leonijom Žanetić.⁵¹ U ratnim

⁴⁷ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blato spisi 1940, br. 2384/40/II.

⁴⁸ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blato, spisi 1940, br. 2294/40/II.

⁴⁹ ADB, sign. 2, ser. 2, Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blato spisi 1940, br. 1877/40/II.

⁵⁰ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blato spisi 1941, br. 312/41/II.

⁵¹ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, potser. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrda" - Blato, spisi 1940, br. 646/40/II.:

"Poglavarstvo Družbe 'Kćeri Milosrdja'

Blato - Korčuli.

Blato dne, 25. III. 1940.

Broj 396/40.

Prečasnom Biskupskom ordinarijatu, Dubrovnik

Ponizno potpisana moli Taj prečasni Biskupski Ordinarijat da bi joj milostivo dao uredovnu dozvolu za polazak u Argentinu - Buenos Aires - gdje ide za 6 mjeseca ili 1 god. Dana u vizitaciju tamošnjih 5 naših Filiala i Sestara, koje se nalaze u Prov. Buenos Airesu i to: Campo Mayo Hospital, u Barrio, La Plata - General Hospital, u Tropenzon - Colegio Asilo, u Buenos Aires - Klinika.

Buduć se tamo otvara veće polje rada kao i Novicijat, i mnoga druga pitanja, Sestre toliko mole i čekaju gen. Glavaricu, koja sama vidi, da je od velike potrebe da ide.

Potpisana je dobila od Ministarstva i Hrvatske Banovine kao i Iseljeničkog Komesarijata, besplatan put, da putuje kao "Komesar" parobroda "Neptunije ili Oceanije", u Južnu Ameriku - Argentinu - Buenos Aires.

Takodjer molim Preč. Biskupski Ordinarijat uredovnu dozvolu za svoju pratilicu S. M. Leoniju Žanetić ili S. M. Branislavu Franulović - tajnicu iz Blata.

Ostajuć prepokorna svom Prečasnom

Biskupskom Ordinarijatu

S. M. Propetog Petković

Generalna Glavarica

Družbe "Kćeri Milosrdja" III. R. Reda

Sv. Franje, Blato na Korčuli."

vremenima nastavilo se s uređenjem konstitucija, koje je priredio o. Jeličić, a sv. Kongregacija za nauk vjere tražila je posvjedočenja mjesnih ordinarija u kojima djeluje Družba Kćeri milosrđa; 24. travnja 1941. posvjedočenje piše nadbiskup Alojzije Stepinac uz popratno pismo na hrvatskom jeziku, s toplim željama za konačnu potvrdu Konstitucija Družbe.⁵²

U teškim ratnim uvjetima mađarske okupacije sestre su uklonjene iz državnog doma *Kolevka* u Subotici.⁵³ Tijekom rata (1942.), Velika župa Dubrava bila je ponudila Družbi da vodi pučke kuhinje u Orebiću, Kućištu i Vignju.⁵⁴ Ratnih godina tražit će se upravo širenje aktivnosti na polju rada u pučkim kuhinjama.

ZAKLJUČAK

Tijekom stoljeća u Blatu je poniknula cijela plejada uglednih svećenika i redovnika, a među najodličnijima treba istaknuti kotorskog i splitskog biskupa Marka Kalogjeru. Stoga je razumljivo kako je upravo u ovome mjestu poniknula blažena Marija Propetog Isusa Petković, utemeljiteljica Kongregacije Kćeri milosrđa III. samostanskog reda sv. Franje, koju je Ivan Pavao II. dana 3.

⁵² ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, pots. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato, spisi, 1941, br. 41/II: "CURIA ARCHIDIOECESIS ZAGREBIENSIS Zagrebiae, d. 10 aprilis 1941 N. 48/Pr. Sacrae CONGREGATIO DE RELIGIOSIS Romae Congregatio Sororum quae Filiae Misericordiae III Ordinis S. Francisci vocantur cum domo principali in Blato. Inde ab anno 1931 in Archidiocesi Zagrebiensi suam beneficam activitatem exerit. Sorores sex domus habent: Zagreb, Šestine, Odra, Vinagora, Tabor-Grad, Ivanić-Grad, puellis christiane educandis, pauperibus et aegris sublevandis incubant. Dictae Sorores propter vitam et activitatem suam, praesertim propter zelum in bonis operibus et paupertatis amorem, laudem merentur. Ideo Constitutiones huius Congregationis pro definitiva approbatione enixe commendare audeo. In D.no addictimus Alojsius Stepinac Archieppus Zagrebiensis. L.S."

⁵³ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, pots. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato, spisi, 1942, br. 876/42/II.

⁵⁴ ADB, sign. 2, ser. 2. Redovnici i redovnice, pots. 6. Redovnice, 6, kut. 2, Spisi Družbe "Kćeri Milosrđa" - Blato, spisi, 1943, br. 45942/II.

lipnja 2003. proglasio blaženom. Njezin rad upravo se zbiva u najodsutnijim trenutcima blatske povijesti, u vremenima najvećeg iseljavanja, teške ekonomske i duhovne krize, pojave dviju totalitarističkih ideologija i trajanja dvaju svjetskih ratova. Pojava Marije Propetog Isusa Petković bila je poput duhovnog lijeka u tim i sadašnjim vremenima.

Poslijeratno razdoblje bilo je vrijeme kada je sužavana djelatnosti časnih sestara Kćeri milosrda, ali i kada se razvija nov način njihova djelovanja. Blato se, kao središte Družbe, njezina kuća matica, u zaista teškim vremenima dvaju ratova, iseljavanja, ekonomske krize, pokazalo i kao mjesto koje je prednjačilo u Dubrovačkoj biskupiji, kada su rad Blaženice podupirali biskupi Josip Marčelić i Josip Marija Carević. Poraće Dubrovačke biskupije i razdoblje dvojice biskupa, Pavla Butorca i Severina Perneka, značilo je adaptiranje u nove uvjete, kada je Crkva stjerana u sakristijski kut. Razdoblje je to prešutnog pristanka vođenja dječjeg vrtića, rada u tišini.

Demokratske promjene 1990. značile su novi izazov i otvaranje Družbe novim duhovnim i karitativnim potrebama. Život u društvu koje omogućuje slobodan rad, rezultirao je okončanjem procesa beatifikacije, uključivanjem Blata u donošenje tijela Blaženice i proslave beatifikacije održane u Dubrovniku. Biti iz jedne izolirane otočne sredine u tim vremenima kada je djelovala Blaženica, nije značilo prepreku, nego prednost, jer se možda bolje shvaćala potreba pomaganja i solidarnosti s potrebnima.

CONGREGATION OF DAUGHTERS OF MERCY, AND BLATO ON THE ISLAND OF KORČULA UNTIL WORLD WAR II

Summary

On the basis of the unpublished archival materials of the Dubrovnik Diocese Archives which had not been consulted during the preparation of the cause, the author supplemented the existing knowledge about the life and work of the Blessed Mary of Jesus Crucified Petković, as well as a part of the activities of her Congregation of Daughters of Mercy. He elaborated the social and spiritual environment in which the Blessed Mary of Jesus Crucified Petković arose. She was born at Blato, 10.12.1893, died in Rome, 09.07.1966 and was the foundress of the Congregation

of Daughters of Mercy, the Third Order of St. Francis, recognized as "Blessed" by Pope John Paul II on 3rd June 2003. Her work was going on just in the most crucial moments of Blato history, in the period of highest emigration, severe economic and spiritual crisis, emergence of two totalitarian ideologies and two world wars. The paper traces her charity activities until her departure for Argentina, and for the first time pays attention to the coincidence that in 1919 the Communist Party of Yugoslavia founded its political cell at Blato, in the same year that the Blessed started her spiritual and charity work, which, with the effort of cardinal Alojzije Stepinac, also started developing in the Croatian north. It is exceptionally important to point out that the Blessed sought to pastorate the poorest in her Blato parish, having support of her that-time local parish priest, which resulted in far-reaching social and spiritual consequences, since just in that social stratum the Communist Party had the most widespread circle of supporters. As if the Blessed had sensed that, just out of that circle, was to emerge the most consistent enforcer of the communist totalitarian regime in the wider Dubrovnik area.

Key words: *Mary of Jesus Crucified Petković, Congregation of Daughters of Mercy III Order of St. Francis, Blato on the island of Korčula, charity activities.*